

BUN-K

Business Unit Natuurlijk Kapitaal

Kijken met andere ogen naar...

...bermgras

Hoe bermgras voor verpakkingskarton wordt ingezet. Van berm tot bladzijde.

Intro

BUN-K zoekt binnen RWS en met andere overheden en marktpartijen naar innovatie in beheer en onderhoud. In de afgelopen periode werd als proef op een papiermolen voor het eerst bermmaaisel aan papierfabriek Parenco voor de fabricage van karton geleverd. Een concreet en tastbaar resultaat van de innovatieve werkwijze van betrokken partners.

Van bermgras tot bladzijde

Parenco draaide twee proeven met kuilgras van onder meer Rijkswaterstaat op hun papierkarton machine. Daarvoor was, naast zo'n 6.000 ton maaisel, ook een innovatieve manier van werken nodig om de grasvezels geschikt te maken om bij te mengen in de fabricage van karton. Dat is op deze schaal een wereldprimeur. Het bedrijf NewFoss ontwikkelde een speciale machine, die het kuilgras geschikt maakt voor de verwerking. "Voor Rijkswaterstaat was dit de

eerste concrete stap van de innovatieve business case Van Berm tot Bladzijde", zegt Mireille Götz, businessunitmanager van BUN-K.

"Het vraagt wel wat van het oogsten", zegt Edwin Hamoen, processtechnoloog bij NewFoss. "Het maaisel moet vrij snel ingekuild zijn, zodat de kuil kan gaan verzuren. Het maaisel moet niet te droog, niet te nat en niet te lang zijn. Kruiden zijn voor ons geen punt, maar het moet natuurlijk niet de spuigaten uitlopen. Houtachtig materiaal is niet geschikt. En zwerfvuil hebben we liever ook niet."

Parenco maakt op duurzame wijze papier en heeft de intentie om bermgras vezel te gebruiken als grondstof. Voor Parenco is dit een mooi project omdat we de kans krijgen een duurzame grondstof te gebruiken op industriële schaal met de bijkomende voordelen een plek te geven binnen ons bedrijf.

Raymond Jolink
Directeur
Parenco

NewFoss heeft een bio raffinage technologie ontwikkeld om biomassa om te zetten in vezels en sap concentraten. Dit project is een mooie kans voor NewFoss om deze technologie op grote schaal en voor een hoogwaardige toepassing te gebruiken.

Geert van Boekel
Directeur NewFoss

Nieuwe verdienmodellen

Binnen Rijkswaterstaat is BUN-K de schakel tussen overheden en bedrijven. Zo werkt ze nauw samen met Self Supporting Rivier Systeem (SSRS), een programma ontstaan in de Rijkswaterstaat regio Oost-Nederland, dat voorop loopt in het hoogwaardig toepassen van biomassa. "We zitten samen met publieke en private partijen aan tafel en spreken heel open over kansen en nieuwe verdienmodellen", zegt Yuri Wolf regio- en contractmanager van BUN-K.

"We willen, samen met andere partijen, er voor zorgen dat bermmaaisel afkomt van de afvalstatus", zegt Joyce Zuijdam, projectleider Self Supporting Rivier Systeem (SSRS) bij Rijkswaterstaat. Haar ambitie is om op alle niveaus er voor te zorgen dat ideeën in de praktijk worden toegepast. "Beheer kan betrouwbaarder, duurzamer en betaalbaarder", zegt ze. "Met die filosofie zijn we in Oost-Nederland al langer bezig met nieuwe verdienmodellen. Van Berm tot Bladzijde is hiervan een resultaat. Ik ben blij met BUN-K die nu voor ons de zakelijke onderhandelingen met partners in de keten doet."

Groenbeheerplannen belangrijk

"Kartering van bermen is cruciaal. Maar minstens zo belangrijk zijn de groenbeheerplannen. Daarin regel je de uitvoering van het werk. De nieuwe werkwijze vraagt ook om verbijzondering van je samenwerkingsvormen met aannemers. Om te zorgen dat er ruimte is voor innovatie, nemen we in het contract ook een leerruimte op. Tenslotte moet het voorraadbeheer of het inkuielen natuurlijk goed geregeld worden. Kortom: er gaat veel veranderen voor een transitie van afvalstof naar grondstof", zegt Wolf.

...de aanleiding

De ontwikkeling van de biobased economie is van belang voor de nationale en regionale duurzaamheidsdoelstellingen. Daarom zijn terreinbeheerders, overheden en bedrijven gaan samenwerken. Ze kijken dus breder, over de eigen organisatiegrenzen heen. Door biomassastromen en kennis te bundelen, nemen ze grotere stappen. Zo geven zij de zekerheid dat ze met elkaar genoeg biomassa van hoge kwaliteit garanderen, zodat we investeringen terug gaan verdienen. De ambities die we hierin hebben, zijn als intentie vastgelegd.

...de samenwerking

Met het ondertekenen van een intentieverklaring bundelden achttien partijen als partners hun krachten voor Van Berm tot Bladzijde.

Terreinbeheerders in de regio Oost Nederland beschikken over veel bermgras. Tegelijkertijd is er een grote vraag naar duurzame grondstoffen, bijvoorbeeld vanuit papierfabriek Parenco. Bermmaaisel werd gezien als afval en de afvoer hiervan kost geld. Nu wordt het maaisel verwerkt tot een verpakkingsmateriaal/karton. De deelnemende terreinbeheerders slaan de handen ineen om een voldoende stroom en kwaliteit aan biomassa te realiseren én zo samen met partners hun doelen en ambities te bereiken.

Waterschap Drents Overijsselse Delta is als een terrein beherende organisatie verantwoordelijk voor het onderhoud van grond welke het in bezit heeft. Het gras dat we maaien van waterkeringen werd in het verleden afgevoerd. Met het 'van Berm tot Bladzijde' project werken we aan het creëren van vraag voor 'voormalig afval'.

Arjan Falter
Leverancier Waterschap Drents
Overijsselse Delta

...de partners

De volgende partijen werken samen in deze keten: Parenco BV, NewFoss BV, Hooijer Renkum BV, Waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Drents Overijsselse Delta, Het Groenbedrijf Deventer, Rijkswaterstaat Oost-Nederland, Gemeente Apeldoorn, Gemeente Voorst, Gemeente Lochem, Gemeente Bronckhorst.

...de kansen

Als de pilot van Parenco slaagt, is dat een belangrijke stap in het hoogwaardiger gebruik van biomassa en de ontwikkeling van Rijkswaterstaat en haar partners als innovatieve, duurzame en effectieve beheersorganisatie. Volgens Götz moet het mes aan twee kanten gaan snijden. "We zijn net als andere terreinbeheerders leverancier van grondstoffen als maaisel, hout en riviersediment. En aan het andere eind van de keten zijn we ook inkoper van duurzame, met biomassa geproduceerde producten."

...de contactpersoon

Yuri Wolf
Regio- en Contractmanager BUN-K
Rijkswaterstaat